

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 551 77 00
Fax 827 64 53

Warszawa, 3 lipca 2002 r.

35617

RPO-405031-III/02/LN

Pan
Prof. dr Jerzy Hausner
Minister Pracy
i Polityki Społecznej

Szanowny Panie Ministrze,

Uprzejmie informuję Pana Ministra, że w dalszym ciągu napływają do mnie skargi na zasady podlegania ubezpieczeniu chorobowemu przez osoby prowadzące działalność gospodarczą.

Sprawy te były już przedmiotem wystąpień, skierowanych do Ministra Pracy i Polityki Społecznej (RPO/338024/00 z 28 czerwca 2000 r. i RPO/349626/00 z 7 listopada 2001 r.).

Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 137, poz. 887 ze zm.) dopuszcza możliwość przystąpienia do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego, któremu podlegają na swój wniosek określone grupy ubezpieczonych, w tym osoby prowadzące działalność gospodarczą.

W świetle art. 14 ust. 1 ustawy objęcie dobrowolnymi ubezpieczeniami emerytalnym, rentowym i chorobowym następuje na podstawie wniosku o objęcie tymi ubezpieczeniami, nie wcześniej jednak niż od dnia, w którym wniosek został zgłoszony.

Zgodnie zaś z art. 14 ust. 2 pkt 2 ustawy ubezpieczenia te ustają z powodu nieopłacenia składek na te ubezpieczenia za jeden pełny miesiąc. Z przypisu tego wynika, że ustawodawca przyjął założenia, że nieopłacenie przez ubezpieczonego w terminie należnej składki na dobrowolne ubezpieczenie społeczne jest tożsame z jego rezygnacją z tego rodzaju ubezpieczenia społecznego. W celu ponownego objęcia dobrowolnym ubezpieczeniem społecznym, które ustało wskutek uchybienia terminu zapłaty należnej składki i który nie został przywrócony w trybie art. 14 ust. 2 pkt 2 ustawy, konieczne jest złożenie ponownego wniosku o objęcie tym ubezpieczeniem.

W praktyce taka regulacja prowadzi do osłabienia ochrony ubezpieczenia osób prowadzących działalność gospodarczą, gdyż ochrony takiej pozbawia się nie tylko

osoby, które poprzez nieopłacenie składki w terminie rezygnują z ubezpieczenia chorobowego, ale także osoby, które spóźniły się z terminowym opłaceniem składki, a następnie przez szereg miesięcy kontynuują terminowe opłacanie składki na to ubezpieczenie. Zdarza się, że osoby te opłacają dalsze składki w przekonaniu, że samo opłacanie składki zastępuje wniosek o ponowne objęcie tym ubezpieczeniem.

Skoro ustanie dobrowolnego tytułu ubezpieczenia społecznego następuje ex lege, to nie wymaga w zasadzie wydania decyzji przez organ rentowy o wyłączeniu z ubezpieczenia społecznego. Taki stan rzeczy powoduje, że ubezpieczony dowiaduje się o ustaniu dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego często dopiero wtedy, gdy składa wniosek o wypłatę świadczeń chorobowych na podstawie ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U. Nr 60, poz. 636 ze zm.), zwanej dalej "ustawą chorobową".

Wprawdzie w art. 14 ust. 2 pkt 2 ustawodawca upoważnił Zakład Ubezpieczeń Społecznych, aby w uzasadnionych przypadkach, działając na wniosek zainteresowanych, wyrażał zgodę na opłacenie składki po terminie, to jednak w praktyce złożenie wniosku o przywrócenie terminu w związku z ubieganiem się o zasiłek chorobowy osłabia jego zasadność.

Przyjęte zasady ustania dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego rodzą także negatywne konsekwencje w sferze ponownego nabywania uprawnień do świadczeń z ubezpieczenia chorobowego. Wyłączenie z ubezpieczenia chorobowego następuje od pierwszego dnia tego miesiąca, za który nie opłacono w terminie składki. Jeżeli przerwa między okresami ubezpieczenia chorobowego przekracza 30 dni, to wówczas wobec osób ubezpieczonych dobrowolnie znajduje zastosowanie art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy chorobowej, zgodnie z którym prawo do zasiłku chorobowego nabywa się po upływie 180 dni nieprzerwanego ubezpieczenia chorobowego.

Biorąc powyższe pod uwagę oraz działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147) zwracam się z uprzejmą prośbą do Pana Ministra o rozważenie możliwości wprowadzenia zmian zmierzających do zagwarantowania lepszego poziomu ochrony osobom prowadzącym działalność gospodarczą w ramach dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego.

Z wyrazami poważania

ZASTĘPCA

Rzecznika Praw Obywatelskich

/-/ dr Jerzy Świątkiewicz